

Αἱ Μοναὶ τῶν Μετεώρων

ὑπὸ τοῦ Ἁγγλοῦ βουλευτοῦ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΡΤΩΝΟΣ

ΛΩΝ τῶν μέσων τοῦ περι-
ηγεῖσθαι κατὰ τὸ ἔαρ, τὸ
διὰ θαλαμῆγου εἶνε βεβαί-
ως τὸ ανετώτερον δι' Ἀγ-
γλους περιηγητάς, οἵτινες
δεν ἀνεκάλυψαν, φαίνεται,
τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοί-
ων τὰ πλεονεκτήματα.

Ἀποπλεύσαντες περὶ τὸ λυκαυγῆς ἐκ Πειραιῶς, ἐκάμφαμεν τῇ ὀγδόῃ τῆς πρωΐας τὸ ακρωτήριον τοῦ Σουνίου, ἐφ' οὗ οἱ ἀμαυροὶ στῦλοι ἴστανται ἐρημικοὶ καὶ χάνονται εἰς τὸ στερέωμα. Ἐπὶ μικρὸν πλέομεν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ αἱ νῆσοι ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην προκύπτουσιν εἰς τὸν ὄριζοντα· ἀλλ' αὐτὰ μετ' οὐ πολὺ ἐπιπροσθούνται ὑπὸ τῆς μακρᾶς γραμμῆς τῆς Εὐβοίας, τῆς κορυφουμένης πυραμιδοειδῶς εἰς τὴν Δίρφον, 5,875 πόδας ὕπερ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ Εὐβοία δεν εἶνε δεινῶδης κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς μέρη, καὶ οἱ κυματοειδεῖς λοφίσκοι καὶ οἱ ὄρμοι τῆς κατέρχονται ἰόχροι εἰς τὸ κυανοῦν πέλαγος. Ἀριστερόθεν ἡμῶν ἐξαπλοῦται τὸ πεδῖον τοῦ Μακρῆωνος, μετὰ τῶν τύμβων τῶν σημειούντων ἀκόμη τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων, καὶ τὸ μαρμαρόστερον Πεντελικὸν ἴσταται παρέκει ὡς κραταῖον μαυσωλεῖον ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐγεσθέν. Ὀλίγω ὕστερον παραπλέομεν τὸν μικρὸν κόλπον τῆς Αὐλίδος, ὅπου αἱ χίλια νῆες τῆς Ἑλλάδος συνῆλθον πρὶν ἐκπλεύσῃσι διὰ τὴν Τροίαν. Μικρὸν μετὰ τὴν μεσημβριάν εὐρέθημεν ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος καὶ ἐνώπιον τῆς παλιροῦς τοῦ Εὐρίπου, τῆς διαθεούσης διὰ στενοτάτου πορθμοῦ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς ἠπείρου.

Τὸ πρόβλημα τῆς παλιροῦς ταύτης οὐδέποτε ἐλύθη, καίτοι Ἁγγλὸς ναύαρχος, ὅστις ἀπεσῆθη εἰς μικρὰν οἰκίαν παρὰ τὸ στενόν, ἀφείρωσεν ἔτη τινὰ εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ μελέτην τοῦ φαινομένου. Ἡ ὕψος ὁδὸς ἦτο εὐτυχῶς ἀνοικτὴ καὶ διέβημεν ἄνευ ἀργοπορίας. Τὸ στενὸν ἔχει ἀπὸ 60 ἕως 70 ποδῶν εὖρος καὶ ζεῦγνυται διὰ ξυλίνης γεφύρας. Ἀριστερὰ τῶ ἀναπλέοντι μικρὸν κατηρειπωμένον βενετικὸν φρούριον μετὰ δύο στοργγύλων πύργων, ὧν ὁ εἰς φέρει ἀνάγλυπτον μαρμαρίνον τὴν λέοντα τοῦ ἀγίου Μάρκου, φρουρεῖ τὴν διόδον καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ δευτέρης μικροτέρας διώρυγος, σκεπαζομένης ὑπὸ λιθίνης γεφύρας. Ὑψηλότερα ἐπάνω ἐτοιμῶροπον τουρκικὸν φρούριον δεσπόζει τοῦ στενοῦ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου. Πρὸς τὸ μέρος τῆς νή-

σου μέγα φρούριον μὲ παχέα τείχη, μετὰ βενετικῶν ἐπάλξεων καὶ πυργίσκων, βαῖνον νῦν εἰς ταχεῖαν παρακμην, ἀποσχίζεται διὰ βραθείας τάφρου ἀπὸ τῆς μεταγενεστέρης ἐλληνικῆς πόλεως τῆς Χαλκίδος. Φυσικῶς τε καὶ ἀρχιτεκτονικῶς ἡ θέσις εἶνε ἐκ τῶν μάλλον περισπουδάστων, ἐξ ὧσων μελετητῆς ἐπιζητεῖ.

Βορειότερον τοῦ Εὐρίπου ἡ σκηνογραφία καθίσταται δασυδεστέρα καὶ τερπνοτέρα εἰς θέαν, ἀναμιμνήσκουσα ἐνιαχοῦ τὰς δυτικὰς νήσους τῆς Σικωτίας καὶ τὴν ἐσωτέραν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν.

Τὸ πρῶτὴ τῆς ἐπομένης ἡμέρας διεπλέομεν τὰ κρυσταλλώδη τοῦ Μαλιακοῦ ὕδατα περιστεφόμενα ὑπὸ πανοράματος ἐνδόξων ὄρεων, ὧν πρωτεύει ὁ Παρνασσός. Ἀριστερὰ μας κείνται αἱ Θερμοπύλαι, ὄραται ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ πλοίου παρὰ τὴν ρίζαν τῶν βουνῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἡ Οἶτη κατέρχεται κρημνώδης καὶ ἀπορροῶς εἰς τὸν αἰγιαλὸν, εἶνε ἡ διόδος ἡ τὸσον στενὴ τὸ πάλαι, ὥστε ὀλίγοι ἑκατοντάδες ἠδύνατο νὰ τὴν ὑπερραπισθῶσι κατὰ τοῦ ὄγκου πολλῶν χιλιάδων. Ἐκεῖ ἀναθρόσκει ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἡ θερμὴ ἀλμυρὰ πηγὴ, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ τόπος, κιντριζούσα ἀκόμη καὶ στρώνουσα μὲ θειώδεις οὐσίας τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐκεῖ, ἐν μίλιον ἀπωτέρω, εἶνε ὁ μικρὸς λόφος, ὅπου ὁ Λεωνίδας ἐστάθη ἀποφασιστικῶς μετὰ τῶν τριακοσίων του. Ἐκεῖ προσέτι εἶνε ἡ ἀνωφερὴς ἀτραπὸς, δι' ἧς ὁ προδότης Ἐφιάλτης ὠδήγησε τοὺς Πέρσας, καὶ περιεκύκλωσαν ἐκ τῶν νότων τοὺς μεγαθύμους Ἕλληνας.

Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδαμεν ἐναργῶς ἀπὸ τοῦ πλοίου διὰ τῶν τηλεσκοπίων μας, καὶ θὰ τὰ ἐβλέπαμεν ἔτι ἐναργέστερον ἐπὶ τόπου, ἂν ἦτο εὐκόλον δι' ἡμᾶς. Ἐγινώσκουμεν ὅτι ὁ λίαν ἐλευθέριος ποταμός, ὁ Σπερχεῖος, καταφέρων βρῶν φόρτον χόματος ἀπὸ τῶν ὄρεων, ἐσχημάτισεν ὄροπεδῖον ἐνὸς ἢ δύο μιλίων ἐκτάσεως μεταξὺ τῆς ὑπωσείας καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ μετέβλεν οὕτω τὸ βραχῶδες στενὸν εἰς λιπαρὰν νομήν. Ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐμβάντες εἰς λέμβον περιπλανήθημεν ἐπὶ δύο ὥρας, μετὰ δυσκολίας δυνηθέντες νὰ προσεγγίσωμεν μέχρι πενήτηντα ὄργυιῶν, τότε ἀνεκαλύψαμεν ὅτι ὁ Σπερχεῖος ἐργάζεται προσέτι λίαν πατριωτικῶς πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, καὶ ὅτι σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν ὁ Μαλιακὸς κόλπος μεταβάλλεται εἰς Μαλιακὸν πεδῖον. Πρὸς ὄφελος τῶν μελλόντων διὰ θαλάσσης νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν τόπον, δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἡ μόνη ὁδὸς, ὅπως φθίσῃ τις εἰς τὰς Θερμοπύλας, εἶνε ν' ἀποδιβασθῇ εἰς τὴν ἀντικρὴν κειμένην Στυλίδαν καὶ νὰ πορευθῇ δι' ἀμάξης τρίωρον ὁδόν.

Μακρὸς καὶ εὐάρεστος πλοῦς ἀνὰ τὸν Παγασαῖον μᾶς ἔφερε περὶ τὴν δεῖλιν τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὴν εὐλίμενον πόλιν τοῦ Βόλου, ἐλληνικὴν ἀπὸ τοῦ 1881, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Πη-

λίου κειμένην. Αἱ γραφικαὶ κλιτύες τοῦ ὄρους τούτου καλύπτονται ἀκόμη ἀπὸ τὰ δάση, τὰ ὁποῖα τὸ καθίστων περιώνυμον κατὰ τοὺς κλασικούς χρόνους, καὶ ἐκ τῆς πύκνης τῶν ὁποίων ναυπηγηθεῖσα ἡ Ἀργὼ καθειλύθη ἀπὸ τῆς Ἰωλκοῦ διὰ τὴν πλεύσιν καὶ ἀρπάσιν τὸ χρυσοῦν ἕδρα. Μεταξὺ τῶν δένδρων τῆς κλιτύος ἄχρι τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς προκύπτουσι λευκὰ τὰ μέτωπα χωρίων καὶ ἐπαύλεων, τερπνὰ καταφύγια ἀπὸ τῆς κοινορτώδους κοινοτοπίας τῆς ἐμπορικῆς πόλεως.

Σιδηρόδρομος ἐκ Βόλου κατεσκευάσθη πρὸς τὰ μεσόγεια ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς κατοχῆς, ἀνερχόμενος κατὰ βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν ἐπὶ 37 μίλια εἰς Λάρισαν, τὴν νεωτέραν καὶ ἀρχαιότεραν πρωτεύουσαν τῆς Θεσσαλίας. Δυτικώτερον δὲ εἶτα χωρεῖ ἐπὶ 100 μίλια πρὸς τὴν Καλαμπάκην, ἀμέσως κάτωθεν τῶν βράχων τῶν Μετεώρων. Οὕτω εὐκόλον εἶνε διὰ τὸν περιηγητὴν, βοήθειά τῶν μέσων τούτων, νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ ἐναέρια μοναστήρια, ὅπερ πεντήκοντα ἔτη πρωϊμώτερον ἐγένετο μόνον μετὰ τὴν βεβαίωτα ληστείας καὶ μετὰ κίνδυνον τῆς ζωῆς. Καθ' ὁδὸν διετρέξαμεν τὴν πλουσίαν θεσσαλικὴν πεδιάδα, πρᾶσινη κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους (μηνὶ Ἀπριλίῳ) μετὰ τοὺς θυσανωτοὺς ἀστάχους τῆς, καὶ ὀνομαστὴν τὸ πάλαι διὰ τοὺς ἵπποτρόφους λειμῶνάς τῆς· διήλθομεν τὸ Βελεστίνον, ὅπου ὁ Ἀπόλλων ἐφύλαξέ ποτε τὰ ποίμνια τοῦ Ἀδμήτου, καὶ ὅπου νεαροὶ Ἕλληνας μελέκτους χιτῶνας, λευκὰ μάλλινα ἱμάτια καὶ πέδιλα, μετὰ ἐρυθροῦς κροσσοῦς εἰς τὰς γυριστάς ἀκωκάς τῶν Ἰσταντο καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ σταθμοῦ· διήλθομεν τὴν Φάρσαλον, ὅπου ἡ σύγκρουσις τῶν λεγεόνων ἀπεφάσισε τὴν τύχην τοῦ κόσμου, καὶ ὅπθεν ὁ Καίσαρ ἐβάδισε πρὸς τὸ Καπιτώλιον, ἐνῶ ὁ Πομπήϊος ἔφυγεν εἰς τὰς ἄμμους τῆς Ἀλεξανδρείας· διήλθομεν τὰ Τρίκαλα, ὅπθεν οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὠρμήθησαν διὰ τὴν Τροίαν, χώρην ἱερὰν ἐν τῇ μυθολογίᾳ, περμυσμένην ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καὶ περικαλλῆ τὴν θέαν.

Μίαν ὥραν περιήπου πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοπορίας μας, ἡ σειρὰ τῶν ὄρεων, ἡ φράσσουσα πρὸς βορρᾶν τὴν πεδιάδα, ἐφάνη ἀποτόμως ἀπολήγουσα εἰς σειρὰν ἀπεσπασμένων βράχων καὶ μεμονωμένων βουνῶν, ὑψούντων τὰς κορυφὰς ὑπεράνω τῆς κοιλάδος, τῆς ἀρδευομένης δαφιλῶς ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ. Ἐφαίνετο ὡς διὰ τεραστείας γλυφίδος νὰ ἐλαξέυθη ποτὲ τὸ ὄρος, καὶ τότε διὰ τιτανεῖου μοχλοῦ ἀπεσπάσθησαν βράχοι ἀπὸ τοῦ ὄγκου, οἵτινες ἰδρῦθησαν εἰς γιγαντιαίας στήλας δεικνύσας τὸν οὐρανόν. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πρώτου ὑψώματός κείται ἡ πολίχνη Καλαμπάκη, ὑπὸ τὸν βράχον τὸν διάτρητον μετὰ σπηλαιώδη κοιλώματα, τὸν ὑψόμενον ὀπισθεν τῆς εἰς ὕψος πλέον ἢ χιλίων πεντακοσίων ποδῶν ὑπὲρ τὴν πεδιάδα. Περαιτέρω πρὸς τὰ δεξιὰ ὑ-

ψοῦται ἔτι παραδοξότερα ζυλωρὶς βράχων, εἰς μέγα ὕψος ἀναθέουσα, ὡς δύο καλιαὶ ἐκ μεγαλίθου ἀπρόσιτοι ἀπὸ τοῦ ἐδάφους· καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τῶν δύο τούτων κῶνων βλέπει τις διαγραφόμενας ἐπὶ τοῦ στερεώματος τὰς πλινθοσκεπεῖς στέγας καὶ τοὺς πύργους τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τῶν δύο πλησιεστέρων μοναστηρίων τῶν Μετεώρων. Εἰς τὸ δεύτερον, ὡς εὐπροσιτώτερον καὶ ἀνετώτερον, προετιθέμεθα νὰ διέλθωμεν τὰς δύο προσεχεῖς νύκτας.

Ἀναχωρήσαντες πεζοὶ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ καὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ συνοδίᾳ στρατιωτῶν, εὐμενεῶς δοθέντων ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Τρικούπη, κατελίπομεν τὴν πόλιν ἀριστερά, καὶ ἤρξισαμεν κυκλοτερῆ ἀναρρίχῃσιν περὶ τὴν ἀνατολικὴν βάσιν τοῦ βράχου, τοῦ ἀνέχοντος τὸν Ἁγίον Στέφανον. Ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον ἐξηκολούθησαμεν τὴν ἄνοδον, ἀφίνοντες ὀπισθεν μας ἀμπέλους καὶ ἀγρούς, καὶ συναντῶντες ἐμπρὸς δρύς καὶ ἀρκεύθους. Ἡ ἀτραπὸς ἦτο τὸ πάλαι λιθόστρωτος, ἀλλὰ νῦν ἐφθάρησαν οἱ λίθοι. Τέλος, κάμψαντες γωνίαν τινὰ πρὸς τὴν κορυφὴν, εὐρέθημεν ἐνώπιον τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, διατενομένων ἀπὸ μικρότατα παράθυρα, καὶ χωριζομένων ἀφ' ἡμῶν διὰ στενοῦ ἀλλὰ βαθέος χάσματος, διὰ γεφύρας ζευγυμένου. Τὸ ἐπισφαλές τοῦ παλαιοῦ χρόνου, ὅπερ παρήλθε νῦν, ἀποδεικνύεται διὰ σιδηρᾶς τροχαλίας ὑπεράνω τῆς εἰσόδου, δι' ἧς ἡ κινητὴ γέφυρα ὑψοῦτο τὸ πάλαι, καταβιβαζομένη μόνον δι' ἐπισκέπτας ἐμπιστοσύνης ἀξίους. Ἡ σημερινὴ γέφυρα εἶνε μόνιμος καὶ σταθερὰ. Εἰσήλθομεν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἀπόντος τοῦ ἡγουμένου μας ὑπεδέχθη ὁ σεβάσμιος πατήρ Σωφρόνιος πρεσβυτικὸς ἀνὴρ λευκογένειος καὶ εὐμενεῶς μειδιῶν, ὅστις ἐφ' ὅσον ἐμείναμεν μᾶς ἐδεξιώθη κατὰ τὸ δυνατόν, ἀπήντησεν εἰς τὰ ἀνεπίληπτα ἀλλ' ἀκατανόητα εἰς αὐτὸν ἀρχαῖα ἐλληνικά μας δι' ἔτι μάλλον ἀνεπιλήπτων ἀλλ' ἐξ ἴσου ἀκαταλήπτων ἡμῖν νεωτέρων ἐλληνικῶν, παρέστη ἀλλ' ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ γεῦμά μας, καὶ κατὰ πάντα τρόπον προσηνήχθη ὡς ἄξιος μαθητῆς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Ἡ μὴν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἦτο ἐκ τῶν μεγίστων καὶ εἶνε ἀκόμη ἡ πλουσιωτάτη τῶν Μετεώρων. Ἐχει κτήματα χωρία καὶ ἀμπελώνας καὶ ἀγρούς, καὶ διὰ τῶν προσόδων τῶν ἐπαρκῆ οὐ μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἀνάγκας, ἀλλὰ βοηθεῖ σχολεῖα καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα ἐκτός. Ἐπὶ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως τὰ μοναστήρια καὶ τὰ εἰσοδήματά των ἀφίνοντο ἀνέπαφα, ὅπερ ἦτο συνετὴ πρᾶξις συνδιαλλαγῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀλλοφύλου καὶ ἀλλοπίστου κατακτητοῦ. Ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἀπέκτισε τὰ μέρη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐπιδιώκει τὴν ἐξῆς πολιτικὴν: ν' ἀφήσῃ τὰ ὑπάρχοντα ἰδρύματα ν' ἀποθάνωσιν ἐκ μαρasmus ὅσον οὕτω, μεθ' ὃ τὰ τε μοναστήρια καὶ ἡ δια-

χειρίσις τῆς περιουσίας των θὰ μεταβῆ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κράτους. Ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὅσα ὑπῆρχόν ποτε ἐπὶ τῶν γειτνιαζόντων βράχων, τέσσαρα μόνον διατηροῦνται νῦν· καὶ ὅπου οἱ τρόφιμοί των ἠρίθμουντο εἰς τοὺς μέσους αἰῶνας κατὰ ἑκατοντάδας, νῦν ἄνευ δυσκολίας δύνανται νὰ χωρέσωσιν εἰς τρίτης θέσεως βραχίον. Τέσσαρες καλόγηροι μένουσι μόνον ἐν τῷ Ἁγίῳ Στεφάνῳ, καίτοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠρίθμησα στασίδια διὰ 42 καὶ ἐν τῷ προνώῳ ἢ νάρθηκι δι' ἄλλους εἰκοσιεπτὰ.

Τὰ κτίρια τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ὁμοιάζουσι κατὰ τὸν ρυθμὸν μὲ τὰ τῶν ἄλλων μοναστηρίων,

ἀχρόστων κελλίων ἀνοιγομένων εἰς παλαιὸν διάδρομον· εἶτα ὁ κυριώτερος ξενών, ὅστις ἐδόθη εἰς ἡμᾶς, εἰς οὗ τοὺς τοίχους εἶνε ἀνηρημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων, καὶ τινὰ δωμάτια, ὅπου ὑπάρχουσι κλίνας καὶ στρώματα πρὸς χρῆσιν τῶν ξένων. Ὑπάρχει γραφικὴ τις ἀνωμαλία εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πρόσοψιν καὶ εἰς τὴν διάταξιν τῶν μοναστηρίων τούτων, εἰς τὰς ἐρυθρὰς πλίνθους τῶν στεγῶν των, εἰς τὰς μικρὰς λιθοστρώτους αὐλάς των καὶ τοὺς θολωτοὺς διαδρόμους των, πρὸ παντὸς δὲ ἄλλου εἰς τὴν ιδιόρρυθμον οἰκοδομήσιν των ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν βράχων, ὅπου ἐγείρονται.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

καίτοι κατὰ τι ἦττον ἀξιόλογα. Ὑπάρχουσι δύο βυζαντινὰ ἐκκλησίαι, μία παλαιὰ καὶ μικροτέρα οἰκοδομὴ, περιλαμβάνουσα ζωγραφίαν, ἐφ' ἧς σημειοῦται τὸ ἔτος 387· καὶ ἡ κυρίως ἐκκλησία λιθόκτιστος, ἥτις, ὡς ὅλοι αἱ ἐλληνικαὶ ἐκκλησίαι, συνίσταται ἐκ παραλληλογράμμου καὶ ἐπικειμένου θόλου. Τοιχογραφίαι δὲν ὑπάρχουσιν ἐν ταῦθα, ἀλλ' ἐφ' ἑτέρου ὑπάρχει λεπτῶς ἐπεξεργασμένον εἰκονοστάσιον, θαύμα ἀνθρωπίνης τεχνουργίας, καὶ περιέχει τέσσαρας ἱερὰς εἰκόνας ὅπισθεν ὕλων· ὀγκώδης ὀρειχάλκινος πολυέλαιος, δῶρον προσφάτου εὐλαβείας ἀπὸ τοῦ 1867, κρέμαται ἀπὸ τοῦ θόλου καὶ μικρότερα λυχνία ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Προσκυνητάρια τινὰ ἴστανται γύρω κατασκευασθέντα τὸ πάλαι, ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῆς μονῆς, ἐκ ξύλου καὶ ἐξ ἐλέφαντος ποικιλτά· καὶ ὁ ἀρχιερατικὸς δὲ θρόνος εἶνε ἀριστούργημα ξυλογλυπτικῆς. Ἀλλαχοῦ τῆς Μονῆς εὐρίσκονται τὰ μαγεύματα, αἱ ἀποθήκαι καὶ σειρὰ δεκαεξ

Ἀπὸ τοῦ ἐξωθεν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου ὀροπέδιου μεγαλοπρεπεστάτη θέα ἐξαπλοῦται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Ὑποκάτω ἐκτείνεται χλοάζουσα ἡ θεσσαλικὴ πεδιάς, καὶ ἡ λευκὴ τῶν Τρικάλων ἀκρόπολις ὑψοῦται ὀλίγον ἀπωτέρω. Τὸ ὄφιοειδὲς ρεῦμα τοῦ Πηνειοῦ φωσφορίζει· εἰς τὸν μυχὸν τῆς κοιλάδος, καὶ τῶν ἀμπελῶν αἱ πράσιναὶ φυλλάδες ἀντίθεσιν ἀποτελοῦσι μὲ τὰς ἐρυθρὰς στέγας τῶν οἰκιῶν τῆς Καλαμπάκας. Ὅταν τὸ ὄμμα καταλείπη τὴν πεδιάδα καὶ ἀρχίξῃ ν' ἀναβαίνει, σκηνογραφικὴ ποικιλία βουνοῦ καὶ λόφου ἐκτείνεται πρὸ αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς εἶνε πράσινα καὶ δασώδεις κλιτύες· εἶτα ἡ πιτυόφυτος σειρὰ τοῦ Κοτζιάκα μετὰ λευκῶν γραμμῶν χιόνος εἰς τὰς κορυφὰς· ὑπεράνω καὶ περαιτέρω σειρὰ ἐπὶ σειραῖς ἀσπίλου χιόνος, ὀπθεν' ἀπωτέρω ὁ Τυμφρηστὸς ἀνυψοῖ τοὺς ἐπτακισχιλίους καὶ ἐξακοσίους πόδας τοῦ ἀναστήματός του πρὸς τὸν οὐρανόν. Πρὸς βορρᾶν ἡ μεγάλη σειρὰ τοῦ Πίνδου μιγνύει

τὰς χιόνας τῆς μετὰ χιονόχροα νέφη· ἀλλ' ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ γράψαντας, ὧν εἰς ὁμιλεῖ περὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου ὡς πυρογυμμένης ὑπεράνω πασσῶν τῶν ἄλλων, εἶμαι ἠναγ-

κασμένος νὰ μαρτυρήσω ὅτι, ὅσον διαυγῆς καὶ ἂν εἴνε ὁ ὄριζων, ὁ Ὀλυμπος μένει ἀόρατος ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν Μετεώρων.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Πολλάκις ἤδη καὶ πολλαχοῦ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἶχον ἀνακαλυφθῆ ἀρχαιοότητες, αἱ ὁποῖαι, εἰς ἀπωτάτους ἀναγόμεναι χρόνους, παρέσχον τὴν εὐλογον ὑπόνοιαν, ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νέου κόσμου ἔθνη τινὰ ἔσχον ἐπ' αὐτοῦ πολιτισμὸν οὐχὶ ἀνάξιον λόγου. Ἀπὸ τινος τ' ἀμερικανικὰ φύλλα ἀναγράφουσιν οὐκ ἐλίγα νεώτερα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, τὰ ὁποῖα — ἐὰν δὲν διαψευσθῶσιν αἱ περὶ αὐτῶν εἰδήσεις — προάγουσι τὰς ὑπονοίας ἐκείνας εἰς ἱστορικὴν πλέον βεβαιότητα.

Περὶ ἀρχαιοτήτων λοιπὸν κεκλημένων πρῶτον ἤδη νὰ ἐπιχύσωσιν ἀληθῆς φῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀρχαίου τῆς Ἀμερικῆς κόσμου, παρέχομεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὰς ἐξῆς συντόμους πληροφορίας.

Μεταξὺ τοῦ βορείου βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Σάλτ, καὶ ἑτέρου ποταμοῦ Ὀττερ Κρήκ, ἐν τῇ πολιτείᾳ Μισουρί, διήκει βουνοσειρὰ διακοσίων περὶπου ποδῶν ὕψος ἔχουσα. Εἰς τὸ βόρειον τῆς βουνοσειρᾶς ταύτης μέρος κυνηγὸς τις ἀνεκάλυψε κατὰ τύχην θαυνοσκηπῆς ἐν τῷ βράχῳ σπήλαιον, κρησφύγετον, ὡς ἐφάνητο, τῶν θηρίων, ἀλλὰ μετὰ τοιχώματα φέροντα σαφῆ ἔγνη τῆς τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἐργασίας. Μετὰ προσεκτικὴν ἐξέτασιν, τὸ κλίμα τοῦτο εὐρέθη κατ' οὐδὲν διαφέρον τῶν ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ γνωστῶν ναοειδῶν ὑποδομῶν, τῶν ἐν τοῖς βράχοις λελαξευμένων. Εὐρέθη δηλαδὴ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνακαλυφθέντος σπηλαίου γλαφυρῶς ἐν τῷ γρανίτῃ λελαξευμένη καὶ μετ' ἐπιμελείας περι-

λειανθεῖσα πύλη, μετὰ τοξοειδῆς ἐπιθόλωμα, δι' ἧς εἰσέρχεται τις εἰς χώρον ἐν εἴδει νοσῶ ἐσκαμμένον ἐν τῷ βράχῳ. Τὸ τόξον τῆς πύλης ταύτης παρίσταται ὡς στηριζόμενον ἐπὶ ξυλοδομῆς, ἣν ἐντέχνως ἀπεμιμήθη ὁ λιθοξόος, καὶ ἣτις βασιζέται ἐπὶ κιονοκράνου ἐπιμελῶς ἐπεξεργασμένης στήλης, καὶ ταύτης λελαξευμένης ἐκ τοῦ αὐτοῦ γρανίτου. Ἡ προέχουσα κατακλιεῖς τοῦ τόξου ἐμμελλε προφανῶς νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιγραφῆς τινος, ἣν ὅμως δὲν φέρει.

Ἀπὸ τῆς πύλης ταύτης ἡ σύστασις τοῦ βράχου μεταβάλλεται, ὁ δ' ἐπόμενος χώρος εἶνε λελαξευμένος ἐντὸς ἀσβεστοῦχοῦ πετρώματος, ἔχων 35 ποδῶν πλάτος καὶ 50 μῆκος. Ὁ χώρος εἶνε θολωτὸς ἄνωθεν, ὁ δὲ θόλος αὐτοῦ ὑποβαστάζεται, κατὰ διαστήματα 10 ποδῶν, ὑπὸ δώδεκα

Η ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

Εἰκὼν Ε. Ἄνδερς

εὐμήκων κίωνων ἐκ γρανίτου, τῶν ὁποίων ἡ τετραγωνος βᾶσις παρίστα τὸ φανταστικὸν σχῆμα φυτοῦ ἀγνώστου. Οἱ στύλοι ἐπιστέφονται διὰ κιονοκράνων, μεταξὺ τούτων δὲ καὶ τῆς ὀροφῆς παρενεβλήθη μίγμά τι ἐκ μαγνησιούχοῦ τιτανολίθου τόσον ἀκριβῶς, ὥστε ὁ θόλος φαίνεται ἐπιστηριζόμενος ἐπὶ τῶν κίωνων. Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ ἀκουστικὴ τοῦ χώρου τούτου, διότι πᾶς ἐν αὐτῷ ψίθυρος ἀκούεται ὡσαύτως εὐκρινῶς ἀπὸ παντὸς αὐτοῦ σημείου.

Μεταξὺ τῆς τοξοειδοῦς πύλης καὶ τῶν δύο πρώτων στύλων ἴστανται ἑκατέρωθεν τοῦ τοιχώματος μεγάλα ἐκ φαιομέλανος γρανίτου πλάκες, ἐφ' ὧν οὔτε ἐπιγραφή οὔτε τι παρόμοιον ὑπάρχει. Ἐν γέ-